

Liite 5. Etelä-Pohjanmaan seurantaraportti kevät 2024

Tämä hyvinvointialuekohtainen seurantaraportti on osa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman kansallista hyötytavoitteiden arviointia (Koivisto & Muurinen 2024). Hyvinvointialuekohtaisessa raportissa kuvataan THL:n tilastotietokannoista kootut aluekohtaiset mittaritiedot sekä erikseen kerätyn kyselyn ja psykososiaalisten menetelmien käyttöönottoa koskevan hankesalkkuraportoinnin tulokset. Lisäksi hyödynnetään hankkeiden oma-arviointeja, joista käytetään myös suoria lainauksia. Hyvinvointialuekohtainen raportti kuvaa muutosta alueella mittareiden avulla, mutta ei sisällä tulkintaa siitä, missä määrin toteutetut kehittämistoimet ovat osaltaan generoineet muutosta. Kansallisessa hyötytavoitteiden arvioinnin raportissa tehdään muutosta koskevia tulkintoja koko maan tasolla.

[Pääraportti ja muiden alueiden seurantaraportit](#)

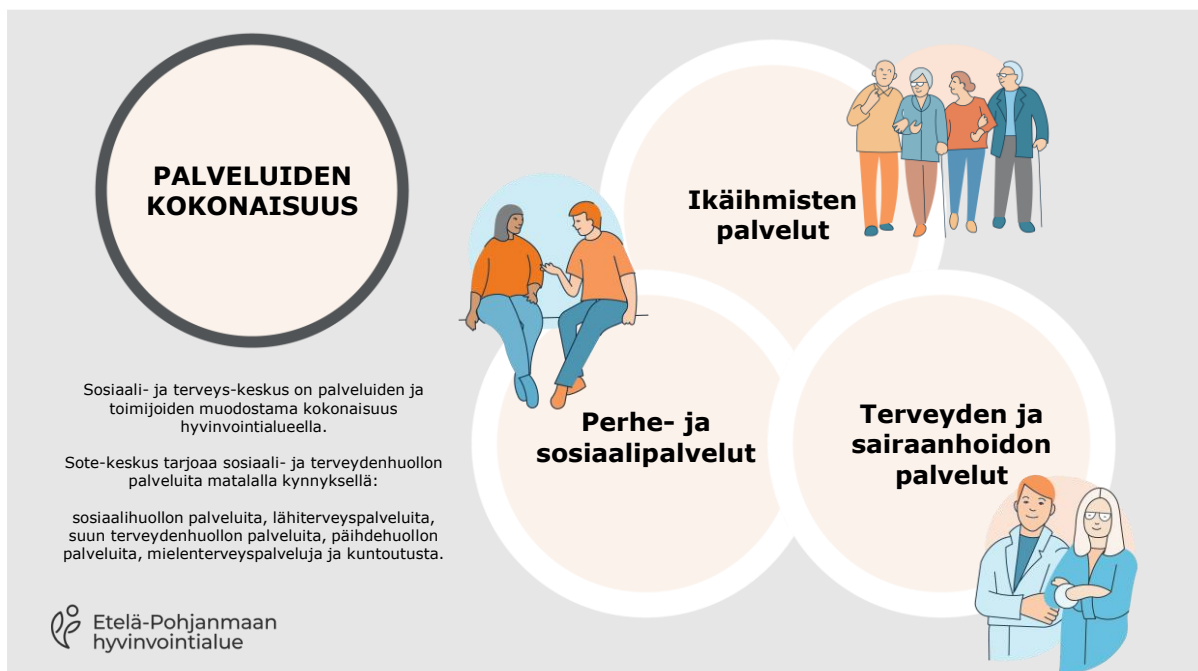
Etelä-Pohjanmaa

Juha Koivisto & Heidi Muurinen, THL

Etelä-Pohjanmaan Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen keskeisimmät tulostavoitteet olivat seuraavat:

- kiireettömään hoitoon ja palveluun pääsee 7 vuorokaudessa ja hoidon ja palvelun jatkuvuus on turvattu,
- kotona asuminen on turvattu,
- lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat yhtenäiset ja riittävät,
- ennaltaehkäisevät palvelut ovat yhtenäisiä, systemaattisia ja kattavia,
- johtaminen on strategista ja perustuu tiedolla johtamiseen alueen toimintaympäristössä, ja
- alueella on riittävä, osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö

Kuviossa 1 kuvataan Etelä-Pohjanmaan sote-keskuksen palveluiden kokonaisuus. Sote-keskus-konseptin toimeenpano oli Etelä-Pohjanmaalla käynnissä syksyllä 2023.

Kuvio 1. Etelä-Pohjanmaan sote-keskuksen palveluiden kokonaisuus

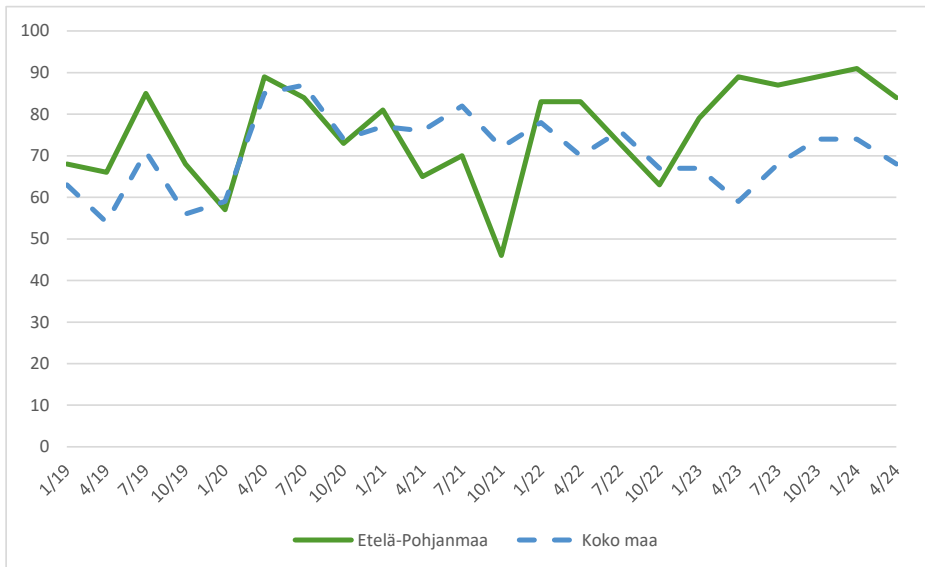
Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen

Pääsy kiireettömään hoitoon ja hoidon jatkuvuus

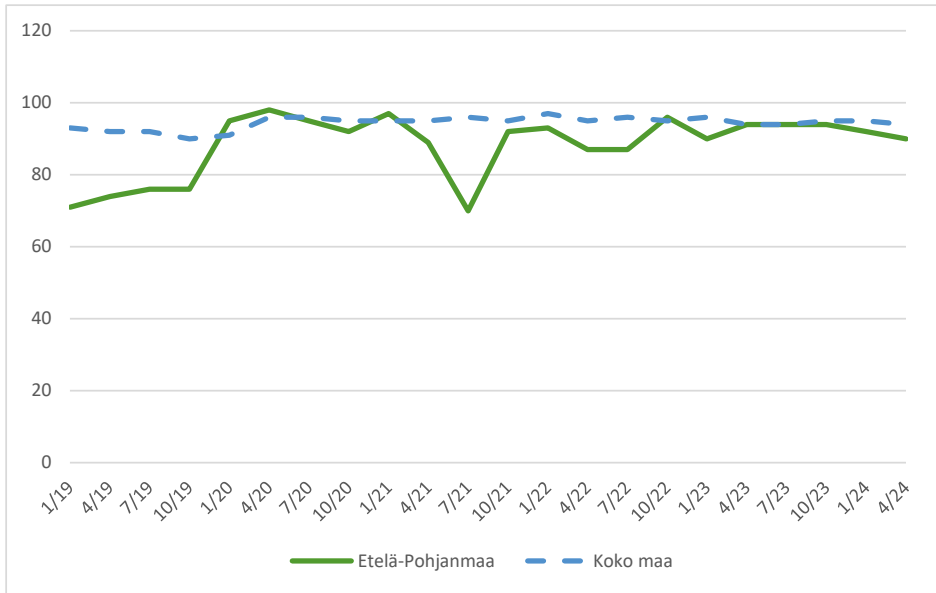
Etelä-Pohjanmaalla perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömään hoitoon kahdessa viikossa hoidon tarpeen arvioinnista päässeiden määrässä on ollut suurta vaihtelua tarkastelujaksolla. Huomionarvoista on, että määrä on ollut kevästä 2023 alkaen lähellä 90 prosenttia huhtikuuta 2024 lukuun ottamatta, kun se ennen ohjelman alkua oli vuonna 2019 alle 70 prosenttia. Vuoden 2024 osalta tiedot hoidon tarpeen arviointiin perustuvista kiireettömien lääkärikäyntien hoitopääsystä kattoivat 21 prosenttia kaikista Etelä-Pohjanmaan toteutuneista lääkärin kiireettömistä käynneistä. (Kuvio 2.)

Sairaan-/terveydenhoitajan kiireettömälle käynnille kahdessa viikossa hoidon tarpeen arvioinnista päässeiden osuus on ollut tarkastelujaksolla paikoin hieman pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Osuus on vaihdellut 90 prosentin molemmin puolin, ja se on ollut tarkastelujakson loppupäässä selvästi suurempi kuin alkupäässä vuonna 2019 ennen ohjelman aloitusta. Vuoden 2024 osalta tiedot hoidon tarpeen arviointiin perustuvista kiireettömien sairaan/terveydenhoitajakäyntien hoitopääsystä kattoivat vain kahdeksan prosenttia kaikista Etelä-Pohjanmaan toteutuneista sairaan/terveydenhoitajan kiireettömistä käynneistä. (Kuvio 3.)

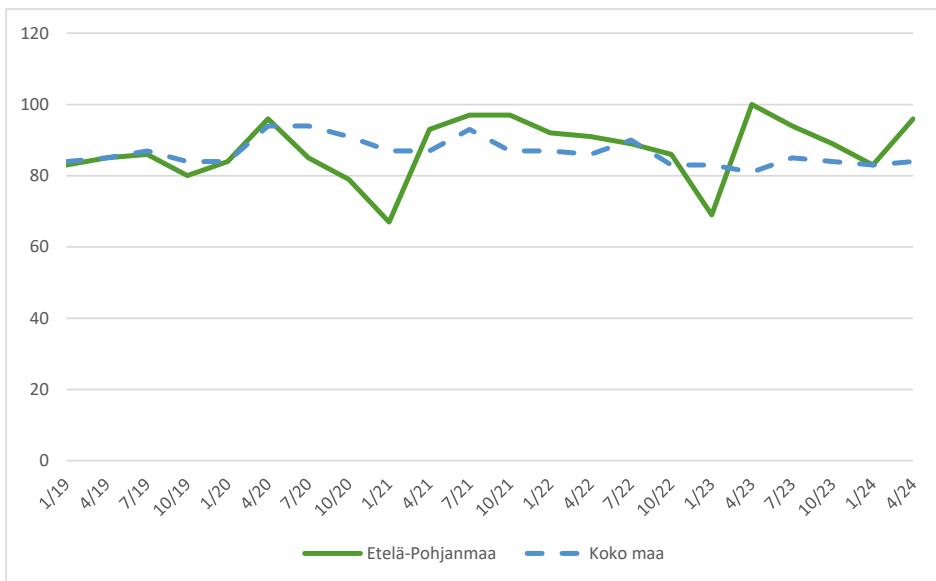
Perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hammaslääkärin kiireettömälle käynnille 90 päivässä hoidon tarpeen arvioinnista päässeiden osuus on niin ikään vaihdellut suuresti tarkastelujaksolla. Vuoden 2024 huhtikuussa osuus oli lähes 100 prosenttia. Vuoden 2024 osalta tiedot hoidon tarpeen arviointiin perustuvista kiireettömien hammaslääkärikäyntien hoitopääsystä kattoivat 21 prosenttia kaikista Etelä-Pohjanmaan toteutuneista hammaslääkärin kiireettömistä käynneistä. (Kuvio 4.)

Kuvio 2. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika 0–14 vrk hoidon tarpeen arvioinnista, % toteutuneista käynneistä

Kuvio 3. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon sairaan-/terveydenhoitajan kiireettömän käynnin odotusaika 0–14 vrk hoidon tarpeen arvioinnista, % toteutuneista käynneistä

Kuvio 4. Perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hammaslääkärin kiirettömän käynnin odotusaika 0–90 vrk hoidon tarpeen arvioinnista, % toteutuneista käynneistä

Hoidon jatkuvuus on Etelä-Pohjanmaalla hieman heikentynyt kaikilla tarkastelluilla mittareilla vuoden 2020 jälkeen. Lääkärikäyntien osalta jatkuvuus on ollut tasaisesti hieman heikompaa kuin koko maassa keskimäärin. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Hoidon jatkuvuus

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Asioi aina tai usein saman lääkärin kanssa (%) (Terve Suomi)	Etelä-Pohjanmaa	32		33,3		29,8	
	Koko maa	40,2		36,8		32,8	

Asioi aina tai usein saman hoitajan kanssa (%), Terve Suomi	Etelä-Pohjanmaa	34,5	30,6		29,5	
	Koko maa	32,1	29,6		26,7	
Hoidon jatkuvuus perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä, COCI-indeksi	Etelä-Pohjanmaa		0,17	0,16	0,15	0,14
	Koko maa	0,37	0,34	0,31	0,29	0,28
Hoidon jatkuvuus perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitajakäynneillä, COCI-indeksi	Etelä-Pohjanmaa		0,23	0,16	0,14	0,15
	Koko maa	0,24	0,2	0,16	0,15	0,18
Monisairaiden hoidon jatkuvuus perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä, COCI-indeksi	Etelä-Pohjanmaa		0,18	0,16	0,16	0,14
	Koko maa	0,37	0,34	0,31	0,29	0,28
Monisairaiden hoidon jatkuvuus perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitajakäynneillä, COCI-indeksi	Etelä-Pohjanmaa		0,24	0,19	0,15	0,16
		0,25	0,21	0,17	0,17	0,18

Pääsy sosiaalialan ammattilaisen kiireettömälle vastaanotolle

Kyselyn avulla on selvitetty, kuinka pitkä odotusaika (arkipäivää) asiakkaalla on ollut ajanvarauksesta sosiaalihuollon työntekijän (sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja) kiireettömälle käynnille syyskuussa 2020, 2021 ja 2022 sekä lokakuussa 2023.

Lähtötilanteeseen verrattuna odotusaika on pysynyt ennallaan tai lyhentynyt 1–2 arkipäivää lapsiperheiden ja työikäisten palveluissa, kun taas ikääntyneiden palveluissa odotusaika on etenkin kunnissa pidentynyt usealla päivällä verrattuna lähtötilanteeseen. Lapsiperheiden palveluissa on palveluita, joihin pääsee nopeasti ja asiakasohjauksessa pystytään vastaamaan heti asiakkaan pyyntöön (3 pvä palvelulupaus). Sosiaalityöntekijän tapaamiselle pääsy voi kuitenkin kestää pidempää. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Pääsy sosiaalialan ammattilaisen kiireettömälle vastaanotolle

	9/2020	9/2021	9/2022	10/2023
Lapsiperheiden palvelut	5 pvä kunnissa 5 pvä yhteistoiminta-alueilla	7 pvä kunnissa 5 pvä yhteistoiminta-alueilla	5 pvä kunnissa 4 pvä yhteistoiminta-alueilla	3 pvä
Työikäisten palvelut	6 pvä kunnissa 5 pvä yhteistoiminta-alueilla	7 pvä kunnissa 5 pvä yhteistoiminta-alueilla	6 pvä kunnissa 3 pvä yhteistoiminta-alueilla	7 pvä
lääkäiden palvelut	1,5 pvä kunnissa 5,4 pvä yhteistoiminta-alueilla	6 pvä kunnissa 6 pvä yhteistoiminta-alueilla	6 pvä kunnissa 3 pvä yhteistoiminta-alueilla	7 pvä

Sähköisten palvelujen käytön esteet

Etelä-Pohjanmaalla 86,4 prosenttia asukkaista koki vuonna 2020 esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä, vuonna 2022 kuutisen prosenttia vähemmän. Esteitä ja huolia kokeneiden määrä oli selvästi koko maan keskiarvoa suurempi. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Kokenut esitetä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä

		2020	2022
Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä (%)	Etelä-Pohjanmaa	86,4	80,8
	Koko maa	79,5	77,4

Oma-arviointi

Hankkeen loppuarvioinnin mukaan monialainen sote-keskus konseptointityö on valmistunut ja otettu käyttöön sovitun mukaisesti (malli kuvattu edellä).

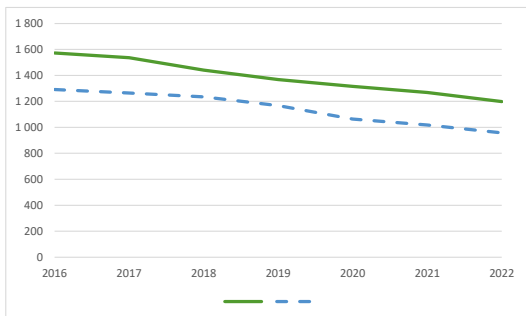
Hyötytavoitteen saavuttamiseksi on kehitetty asiakasohjausta, joka toteutuu joka puolella hyvinvointialuetta eri ikäryhmille, vammaispalvelulle ja yhtenäiseen hoidontarpeen arviointiin. Lisäksi perhekeskustoimintaa, kotisairaalaverkoston toimintamalleja, vammaispalveluiden toimintamalleja ja omaishoidon tuen kokonaisuutta on yhtenäistetty. Kansallisiin tai alueellisesti toteutettuihin Hyvä vastaanotto -valmennuksiin ovat osallistuneet kaikki perusterveydenhuollon vastaanottopalveluiden toimipisteet sekä 5/8 suun terveydenhuollon toimipaikkaa. Yhteisasiakkuuksien toimintamalli on juurrutettu jokaiseen sote-keskukseen. Etä- ja digipalveluiden kehittäminen jatkuu.

Hankkeen loppuarvioinnin mukaan toimintamallien vakiintuminen vaatii paitsi ammattilaisilta, myös esihenkilöiltä ja johdolta asiasta muistuttelua, yhtenäisen tavan ylläpitoa arjessa sekä toimintamallien edelleen kehittämistä muuttuvassa toimintaympäristössä. Sote-keskuksen kokonaisuuden ja siihen liittyvien toimintamallien juurruttaminen vaatii vielä työstämistä hyvinvointialueella.

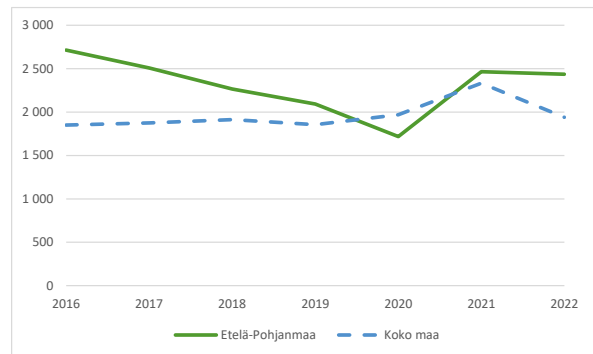
Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön

Perusterveydenhuolto

Etelä-Pohjanmaalla on tarkastelujaksolla ollut perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäyntejä tuhatta asukasta kohden selvästi enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Määrä oli kuitenkin laskussa, kuten koko maassa keskimäärin. Vuoden 2023 tietoja ei ollut saatavilla. (Kuvio 5). Muiden kuin lääkärikäynnit osuus laski tarkastelujaksolla vuoteen 2020 asti, jonka jälkeen osuus on taas kasvanut. Vuoden 2023 tietoja ei ollut saatavilla. (Kuvio 6). Etäasiointikäyntien osuus perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä nousi Etelä-Pohjanmaalla koronavuotena 2020 selvästi, mutta oli vuonna 2024 taas samalla tasolla kuin vuonna 2016. (Taulukko 4.)

Kuvio 5. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynnit yhteensä / 1 000 asukasta

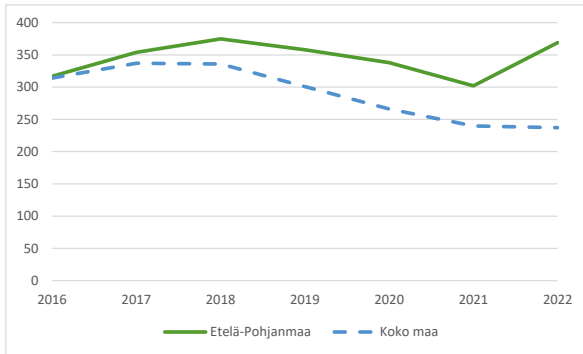
Kuvio 6. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon muut kuin lääkärikäynnit yhteensä / 1000 asukasta

Taulukko 4. Etäasiointikäynnit, % perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä

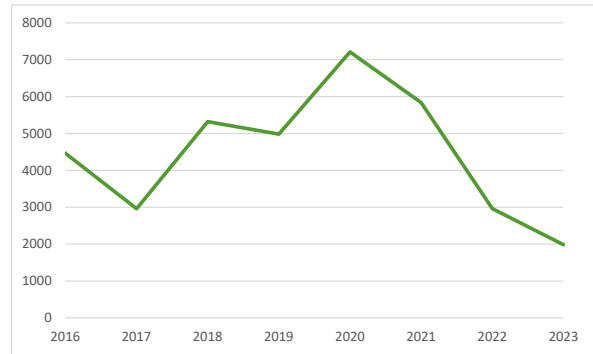
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Etelä-Pohjanmaa	Miehet	21,7	21,0	20,5	20,1	25,6	19,5	22,4	21,6
	Naiset	24,1	23,8	23,7	23,2	28	22,2	25,6	24,2
	Yhteensä	23,1	22,6	22,3	21,8	26,9	21,0	24,2	23
Koko maa	Miehet	19,6	19,3	19,7	20,7	28,1	21,6	22,2	23,1
	Naiset	21,0	21,1	21,8	22,9	30,1	23,9	24,6	25,4
	Yhteensä	20,4	20,3	20,9	22	29,3	22,9	23,6	24,5

Lapsiperheiden palvelut

Lastenneuvolan erityisen tuen tarpeen mukaiset käynnit sekä yksilöllisen tarpeen mukaiset terveystarkastukset vähenivät Etelä-Pohjanmaalla vuoden 2018 jälkeen tasaisesti, mutta kasvoivat taas selvästi vuonna 2022. Määrä on viime vuosina ollut hieman jonkin verran suurempi kuin koko maassa keskimäärin. (Kuvio 7.) Kasvatus- ja perheneuvoloiden vuotuisessa asiakasmäärässä on Etelä-Pohjanmaalla viime vuosina ollut vaihtelua. Vuonna 2020 määrä oli tarkastelujakson korkein, jonka jälkeen se on pudonnut jyrkästi. (Kuvio 8.)

Kuvio 7. Lastenneuvolan erityisen tuen tarpeen mukaiset käynnit sekä yksilöllisen tarpeen mukaiset terveystarkastukset /1000 vastaavan ikäistä asukasta

Kuvio 8. Kasvatus- ja perheneuvoloiden asiakkaat vuoden aikana

Etelä-Pohjanmaalla lapsiperheiden kotipalveluissa olleiden perheiden määrä on sote-keskus-ohjelman aikana lievästi kasvanut. Lastensuojelun kotipalveluissa olleiden perheiden määrä ei ole tarkastelujaksolla merkittävästi muuttunut. Lapsiperheiden perhetyössä olleiden perheiden määrä on tarkastelujaksolla ollut kasvussa. Lastensuojelun tehostetussa perhetyössä olleiden perheiden määrä on lievästi kasvanut sote-keskus-ohjelman aikana. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–17-vuotiaita määrä on Etelä-Pohjanmaalla lievästi kasvanut koko tarkastelujaksolla. Kiireellisesti vuoden aikana sijoitettuna olleita 0–17-vuotiaita on tarkastelujaksolla ollut 0,3–0,4 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Lapsiperheiden palvelut

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Perheitä lapsiperheiden kotipalveluissa, % lapsiperheistä	Etelä-Pohjanmaa	1	1,6	1,3	1,8	2,5	2,1	2,2	2,3
	Koko maa	1,9	2,4	2,3	2,5	2,3	2,4	2,3	2,3
Perheitä lastensuojelun kotipalveluissa, % lapsiperheistä	Etelä-Pohjanmaa	0,4	0,4	1,3	0,4	0,6	0,3	0,3	0,2
	Koko maa	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
Perheitä lapsiperheiden perhetyössä, % lapsiperheistä	Etelä-Pohjanmaa	2,6	2,4	5	3,1	4,7	4,8	4,2	5,4
	Koko maa	2,3	2,5	3,1	3,2	3,1	2,9	3,1	3
Perheitä lastensuojelun tehostetussa perhetyössä, % lapsiperheistä	Etelä-Pohjanmaa	1,4	1,5	4,3	2	2,1	2,2	2,3	2,6
	Koko maa	1,6	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)	Etelä-Pohjanmaa	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	1,5	1,6	1,5
	Koko maa	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Kiireellisesti vuoden aikana sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
	Koko maa	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

Mielenterveyspalvelut

Etelä-Pohjanmaalla 0–12-vuotiaiden erikoissairaanhoidon lastenpsykiatrian avohoitokäyntien määrä kasvoi vuoteen 2019 asti, mutta pieneni koronapandemian ja sote-keskus-ohjelman aikana huomattavasti. 13–17-vuotiaiden erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrian avohoitokäyntien määrä kasvoi vuoteen 2019 asti, mutta on sen jälkeen ollut huomattavasti pienempi. Psykiatrian laitoshoidossa on 13–17-vuotiaita ollut tarkastelujaksolla 6,1–9,5 potilasta tuhatta vastaavan ikäistä kohden. Aikuisten mielenterveyden avohoitokäyntien määrässä on tarkastelujaksolla ollut vaihtelua eri suuntiin. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Mielenterveysasioinnit

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0–12-vuotiaasta	Etelä-Pohjanmaa	298,1	319,9	333,2	365,4	157,7	167,9	166,6	187,1
	Koko maa	300,9	329,1	342,2	311,8	276,9	281,7	256,1	270,1
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13–17-vuotiaasta	Etelä-Pohjanmaa	754,7	775,3	798,3	919,7	610,4	651,4	586,2	575,2
	Koko maa	1041	1157,1	1173,4	1094,9	1020,5	1043,8	918,8	889,8
Psykiatrian laitoshoidon 13–17-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavan ikäistä	Etelä-Pohjanmaa	6,1	7,1	6,5	8,0	8,7	9,5	7,9	7,7

	Koko maa	7,9	9,3	9,3	9,6	9,8	10,4	9,6	9,6
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttäneitä	Etelä-Pohjanmaa	604,6	572,5	576,9	614	533,6	548	526,3	690,2
	Koko maa	548	588,4	596,7	568,7	556,6	504,4	458,5	464,1

Psykososiaaliset menetelmät

Etelä-Pohjanmaan alueella oli syyskuussa 2020 peruspalveluna käytössä nuorten mielenterveyshäiriöiden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon soveltuvista psykososiaalisista vaikuttavista interventioista masennusoireistoon suunnattu nuorten vuorovaikutusohjanta Inter Personal Counseling (IPC-N) -menetelmä. Menetelmä on ollut käytössä Suupohjan liikelaitos kuntayhtymässä (LLKY), jossa menetelmään koulutettuja ammattilaisia oli neljä. Muista vaikuttavista interventioista oli syyskuussa 2020 käytössä Ihmeelliset vuodet -menetelmä. Menetelmä oli käytössä Seinäjoella perheneuvolassa (yhdeksän koulutettua ammattilaista) ja varhaiskasvatuksessa (3–4 koulutettua ammattilaista) sekä JIK:n alueella (kaksi koulutettua ammattilaista). Lisäksi oli käytössä strukturoitu Lapset puheeksi -menetelmä Ilmajoella (viisi koulutettua ammattilaista).

Etelä-Pohjanmaalla on hankakaudella koulutettu nuorten parissa työskentelyyn 44 IPC-N-menetelmäosaajaa ja koulutukset jatkuvat osin vielä 2024. Lasten parissa työskentelyyn on koulutettu CoolKids-osaajia muulla rahoituksella, mutta menetelmäohjaus on toteutunut Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman hankerahoituksella. Hyvinvointialueen tiedot koulutusmääristä ja menetelmän käytöstä on koottu TAYSin koordinaatiohankkeen kautta ja kuvattu taulukossa 7. Tiedot menetelmän hoitajaksoista perustuvat arvioon. Näiden osaajien koulutusten lisäksi hyvinvointialueella on syksyn 2024 oma-arvioinnin mukaan koulutettu muun muassa 34 Voimaperheet -menetelmän osaajaa sekä 22 Ihmeelliset vuodet -vanhempainryhmäohjaajaa.

Taulukko 7. Lasten ja nuorten psykososiaalisten menetelmien käyttöönotto Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella vuoden 2020 alusta hankekauden loppuun

	Koulutetut osaajat, n ja %-osuus tavoitteesta	Koulutetut menetelmäohjaajat, n ja %-osuus tavoitteesta	Menetelmää käytäneet	Aloitettujen hoitajaksot	Erikoissairaanhoidon tarvinneiden osuus
VAIKUTTAVAT INTERVENTIOT					
CoolKids (lapset)	(muu rahoitus)	1 koulutuksessa	18 hlö	24 kpl	
CoolKids (nuoret)	1 koulutuksessa		4 hlö		
IPC-N (nuoret)	44 hlö (86 %, lisäksi vuonna 2024 valmistuu 8 hlö)	2 (100 %)	51 hlö	170 kpl	5 %

Hyvinvointialueella on koulutettu aikuisten parissa työskentelyyn kognitiivisen lyhytintervention ja Ohjatun omahoidon osaajia. Ohjatun omahoidon -koulutuksen on käynyt 74 hlö, mikä on hieman yli hankkeen tavoitemäärän. Kognitiivisen lyhytintervention koulutus oli hankkeen päättyessä vielä kesken. Hyvinvointialueen tiedot koulutusmääristä ja menetelmien käytöstä on kuvattu taulukossa 8.

Taulukko 8. Aikuisten psykososiaalisten menetelmien käyttöönotto Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella vuoden 2020 alusta hankekauden loppuun

	Koulutetut osaajat, n ja %-osuus tavoitteesta	Koulutetut menetelmäohjaajat, n ja %-osuus tavoitteesta	Menetelmää käyttäneet	Aloitettujen hoitajaksot
UUDET INTERVENTIOT				
Kognitiivinen lyhytinterventio	(21 hlö koulutuksessa, valmistumisen jälkeen 105 %)	2 hlö (100 %)	21 hlö	90 kpl

Ohjattu omahoito-koulutus	74 hlö (114 %)	2 hlö (100 %)	n/a	n/a
----------------------------------	-------------------	------------------	-----	-----

Päihdepalvelut

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt ovat Etelä-Pohjanmaalla tarkastelujaksolla kasvaneet tasaisesti perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton kirjattuna käyntisyynä. Päihteiden aiheuttamat ongelmat ovat tarkastelujaksolla olleet lääkärillä käyntisyynä 0,3–0,6 prosenttia kirjatusta käynneistä. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt sekä päihteiden aiheuttamat ongelmat perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyynä

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt pl. päihteiden käytön ongelmat perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyynä, % kirjatusta käyntisyistä	Etelä-Pohjanmaa	3,3	3,9	4	4,7	5,9	6,7	6,6	5,7
	Koko maa	3,8	4,3	4,6	4,9	5,5	6	6,2	6,4
Päihteiden aiheuttamat ongelmat perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyynä, % kirjatusta käyntisyistä	Etelä-Pohjanmaa	0,5	0,5	0,6	0,4	0,6	0,5	0,5	0,3
	Koko maa	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4

Päihdehuollon avopalveluiden asiakasmäärä on Etelä-Pohjanmaalla ollut tarkastelujaksolla pääsääntöisesti seitsemän asiakasta tuhanta asukasta kohden, mutta vuonna 2023 luku oli tilaston mukaan huomattavasti pienempi. Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidettujen potilaiden määrä oli Etelä-Pohjanmaalla laskusuuntainen koko tarkastelujakson. Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleiden asiakkaiden määrä on Etelä-Pohjanmaalla ollut kolmena viime vuotena jonkin verran pienempi kuin edeltävinä vuosina. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Päihdehuollon avopalveluiden asiakkaat sekä päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta	Etelä-Pohjanmaa	7,1	7,1	7,4	10,8	7,2	7,1	6,8	0,3
	Koko maa	8,2	8	7,4	7	6,1	5,8	5,4	3,5
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta	Etelä-Pohjanmaa	3,1	3	2,9	2,7	2,6	2,6	2,3	2,4
	Koko maa	2,8	2,8	2,8	2,8	2,7	2,6	2,5	2,4
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta	Etelä-Pohjanmaa	1,5	1,7	3,4	1,4	1,7	0,8	0,9	0,6
	Koko maa	2,4	2,4	2,3	2,2	2,0	1,7	1,7	1,2

Etelä-Pohjanmaalla oli alkoholia liikaa käyttävien osuus 65 vuotta täyttäneistä vuonna 2020 kolmisen prosenttia pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Vuonna 2022 luku oli Etelä-Pohjanmaalla pudonnut huomattavasti edellisestä mittauksesta (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Alkoholia liikaa käyttävien osuus 65 vuotta täyttäneistä

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 65 vuotta täyttäneet	Etelä-Pohjanmaa					31,1		24,2
	Koko maa	32,1	33,7	31,1	34,3	34,3		32

Etelä-Pohjanmaalla on ikävälillä 25–80 vuotta tapahtuneiden alkoholiperäisten kuolemien vuoksi menetettyjen elinvuosien määrää pienentynyt tarkastelujaksolla vuosi vuodelta. Määrä on viime vuosina ollut koko maan keskiarvoa pienempi. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Alkoholikuolemiin menetetyt elinvuodet

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alkoholikuolemat, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25–80 vuotta / 100 000 vastaavan ikäistä, pienituloiset	Etelä-Pohjanmaa	3383	3259	3167	2954	2517	2585	2305
	Koko maa	3476	3244	3153	3145	3150	3021	2878

Etelä-Pohjanmaalla on tarkastelujaksolla ollut C-hepatiitti-infektioita selvästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Määrässä on ollut vuosittaista vaihtelua eri suuntiin. Huumeiden käyttäjien terveysneuvontapisteiden asiakasmäärä on Etelä-Pohjanmaalla ollut kasvusuuntainen tarkastelujaksolla, mutta määrä on silti ollut huomattavasti pienempi kuin koko maassa keskimäärin. (Taulukko 13.)

Taulukko 13. C-hepatiitti-infektiot ja huumeiden käyttäjien terveysneuvontapisteiden asiakkaat

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
C-hepatiitti-infektioita (kaikki tartuntatavat yhteensä) / 100 000 asukasta	Etelä-Pohjanmaa	11,7	9,2	9,8	7,8	7,8	13	14,7	7,9
	Koko maa	21,1	20,6	21,4	21,3	20,1	19,4	20,7	20,1
Huumeiden käyttäjien terveysneuvontapisteiden asiakkaat / 100 000 asukasta	Etelä-Pohjanmaa	30	41,4	46,8	63,7	81,2	72	72,9	
	Koko maa	117,4	134,6	146,2	320	181,6	111,3	304	

Ikäihmisten palvelut ja muistisairauksien ennaltaehkäisy

Etelä-Pohjanmaalla kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden määrä on tarkastelujaksolla kasvanut tasaisesti. Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneiden hoidettavien määrä on hieman pienentynyt viime vuosina. Säännöllisen kotihoiton piirissä olleiden 75 vuotta täyttäneiden määrä on pienentynyt vuoden 2017 jälkeen vuosi vuodelta. Tavallisen palveluasumisen asiakkaita heistä on ollut viime vuosina 0,4–0,7 prosenttia. Tehostetun palveluasumisen asiakkaina olevien määrä on hieman pienentynyt viime vuosina. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. 75 vuotta täyttäneiden kotihoito ja asumispalvelut

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	90,2	90,2	90,6	90,4	90,8	91,1	91,6	92,2
	Koko maa	90,9	91,1	91,3	91,6	91,8	92,5	93	93
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	6,6	6,9	7,3	7,1	6,7	6,1	5,6	5,6
	Koko maa	4,7	4,8	4,8	4,8	4,6	4,6	4,3	4,1
Säännöllisen kotihoiton piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	20	20,9	20,4	19,5	18,2	17,8	16,7	15,9
	Koko maa	17,3	17,3	17	16,6	16,2	15,6	14,7	13,9
Ikääntyneiden tavallisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	0,7	0,5	0,6	0,6	0,6	0,4	0,4	
	Koko maa	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	8,8	9,1	9	9,2	8,9	8,5	8,1	7,5
	Koko maa	7,3	7,5	7,6	7,3	7,3	6,8	6,4	6,4

Etelä-Pohjanmaalla kotona asuvien 85 vuotta täyttäneiden määrä on myös kasvanut tarkastelujaksolla tasaisesti. Omaishoidon tuen hoidettavien määrä on hieman pienentynyt kolme viime vuotena. Säännöllisen kotihoidon piirissä olleiden 85 vuotta täyttäneiden määrä on niin ikään pienentynyt tarkastelujaksolla vuosi vuodelta. Tavallisen palveluasumisen asiakkaita heistä on ollut yhden prosentin molemmin puolin. Tehostetun palveluasumisen asiakkaina heistä oli vuonna 2023 hieman vähemmän kuin aikaisempina vuosina. (Taulukko 15.)

Taulukko 15. 85 vuotta täyttäneiden kotihoito ja asumispalvelut

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kotona asuvat 85 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	79,5	80,1	81	80,6	80,5	80,7	81,6	82,5
	Koko maa	80,6	81,2	81,4	82,2	82,2	83,3	83,9	83,8
Omaishoidon tuen 85 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	9,3	10,2	10,7	10,4	10,6	9,2	8,5	8,5
	Koko maa	6,7	6,9	7,1	6,8	6,8	6,9	6,6	6,3
Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 85 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	37	38,1	38,3	36,6	34,9	35	34	33
	Koko maa	33,4	33,3	33,2	32,5	32,5	32	31,1	29,7
Ikääntyneiden tavallisen palveluasumisen 85 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	1,5	1,2	1,4	1,4	1,3	0,8	1	
	Koko maa	2,1	1,8	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 85 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä	Etelä-Pohjanmaa	18,6	18,8	18,3	18,9	19	18,6	18,1	17,3
	Koko maa	15,6	15,9	16,3	15,9	16,1	15,3	14,9	15

Etelä-Pohjanmaalla otettiin osana sote-keskus-ohjelmaa käyttöön muistisairauksien ennaltaehkäisyyn tähtäävä elintapaohjauksen toimintamalli. Alueella oli kuvattu muistisairaana hoitopolku, joka toimii koko alueella.

Matalan kynnyksen avoimet fyysiset kohtaamispaikat ja yhteisösozialisyö

Kyselyvastausten perusteella on selvitetty kuinka monta avointa fyysistä kohtaamispaikkaa (esim. asukastila tai ”yhteinen olohuone”, joissa on saatavilla sosiaali- ja/tai terveydenhuollon lakisääteistä ohjausta ja neuvontaa) alueelle on avattu osana Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta. Tällaisia lapsille, nuorille ja perheille suunnattuja kohtaamispaikkoja on osana hanketta avattu kaksi.

Kaikille asukkaille avoimia kohtaamispaikkoja ei ole perustettu, mihin on vaikuttanut koronapandemia. Tarjolla on kuitenkin kyselyvastauksen mukaan ollut pop up -tyyppisiä kohtaamispaikkoja, ja esimerkiksi talousneuvola toimii koko hyvinvointialueella.

Kyselyllä on seurattu hyvinvointialueiden arviota siitä, missä määrin asukkaiden tarpeisiin nähden alueella tehdään yhteisösozialisyötä, kuten etsivän työn tai erityisryhmien parissa tehtävän sosiaalityötä. Taulukkoon 16 on kuvattu hyvinvointialueen arviot (1=ei lainkaan, 5=tarpeita vastaavalla tavalla).

Taulukko 16. Yhteisösozialisyö (etsivä työ ja erityisryhmien parissa tehtävä työ).

	9/2020	9/2021	9/2022	10/2023
Yhteisösozialisyötä tehdään asukkaiden tarpeiden kannalta (1=ei lainkaan,	kunnissa hieman (2)	kunnissa jonkin verran (3)	kunnissa jonkin verran (3)	koko hyvinvointialueella melko hyvin (4)

5=tarpeita vastaavalla tavalla).	yhteistoiminta-alueilla melko hyvin (4)	yhteistoiminta-alueilla hieman (2)	yhteistoiminta-alueilla hieman (2)	
---	---	------------------------------------	------------------------------------	--

Yhteinen toimintamalli työttömien työ- ja toimintakyvyn tuen tarpeiden arviointia varten

Etelä-Pohjanmaan alueella 50 prosentilla kunnista ja 80 prosentilla yhteistoiminta-alueista oli syyskuussa 2020 sovittu yhteinen toimintamalli työttömien työ- ja toimintakyvyn tuen tarpeiden arviointia varten. Syksystä 2022 koko hyvinvointialueella on ollut käytössä yhteinen toimintamalli työttömien työ- ja toimintakyvyn tuen tarpeiden arviointia varten. Kyseinen malli on työkyvyn tuen tiimi ja se oli käytössä kyselyn mukaan edelleen syksyllä 2023.

Kuntoutus

Hankkeilta kysyttiin syksyn 2022 kyselyssä, millainen kuntoutuksen toimintamalli (Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset 2017, s.40–41) on kehitteillä/kehitetty hyvinvointialueella (esim. kuntoutuspolut lapsilla/työikäisillä/ikäntyneillä, johtaminen, kuntoutuksen hyvät käytännöt) ja missä vaiheessa sen käyttöönotto on.

Etelä-Pohjanmaalla lasten ja aikuisten kuntoutusryhmien toimintaa on yhtenäistetty ja tehty toiminnan käsikirja, jossa kuvataan kuntoutusryhmien käytänteet. Kuntoutukseen ohjautuminen on eri terapioiden ja kuntoutuksen palveluiden osalta kuvattu perustasolla, joista on tehty ammatillisille huoneentauluja. Lasten ja nuorten palveluista on tehty työkalu, johon on kuvattu palvelut ja palveluun ohjautuminen. Sote-keskusten fysioterapeuttien työkyvyn arvioinnit on yhtenäistetty. Pikkulasten (0–3-vuotiaat) syömishaasteisiin on perustettu työryhmä ja pilotoitu varhaista tukea.

Etelä-Pohjanmaan sote-keskushankkeessa kehitettiin kotikuntoutuksen etäpalveluna ikääntyneiden kotona asuminen tukevia palveluja. Alueella on pilotoitu sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallia osana THL:n sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit -työpajasarjaa.

Oma-arviointi

Etelä-Pohjanmaan oma-arvioinnin mukaan alueella on psykososiaalisista menetelmistä otettu käyttöön taulukossa 7 kuvattujen menetelmien lisäksi ART (Aggression Replacement Training® -menetelmä, 17 osaaajaa) ja Voimaperheet (34 osaaajaa) sekä koulutettu Ihmeelliset vuodet -vanhempainryhmäohjaajia (22 osaaajaa). Lisäksi on otettu käyttöön Terapiat etulinjaan -malli, terapianavigaattori, Pohjanmaan ehkäisevän päihdetyön malli (PEPP, 167 osaaajaa) ja Käynti Kerrallaan Terapia (25 osaaajaa) sekä toteutettu nepsy-koulutuksia.

Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluissa on vahvistettu puheeksiotto -menetelmiin liittyvää osaamista ja koulutettu ammatillaisia esimerkiksi itsetuhoisuuden puheeksiottoon (238 osaaajaa), traumainformoituaan työotteeseen (253 osaaajaa) sekä mini-interventioon ja motivoivaan haastatteluun.

Hankkeessa on kuvattu ja käyttöönotettu koko hyvinvointialueella Psykkari-toiminta, jossa psykiatrisen sairanhoidon toimii kouluympäristössä, sekä akuuttitiimi -toimintamalli, jossa sairaanhoidon mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat saatavilla Ohjaamoissa viikoittain ilman lähetettä.

Lasten ja nuorten kuntoutuspolku -työkalu asiakas- ja palveluohjauksen tueksi ammatillisille oli saatu valmis. Moniammatillinen varhainen tuki pienten lasten (0–3-vuotiaat) syömisen haasteisiin –toimintamallin kokeilu oli tullut päätökseen ja toimintamallin käyttöönottoa suunniteltiin. Talousneuvola (sosiaalipalvelut, talous- ja velkaneuvonta, ulosotto ja Kela) toimii koko Etelä-Pohjanmaan alueella ja työttömien terveystarkastusten sisältö on yhtenäistetty.

Maksuttoman ehkäisyn toimintamalli on Etelä-Pohjanmaalla käytössä kaikille alle 25-vuotiaille. SoTe-tilannekeskus -toimintamalli on osa hyvinvointialueen toimintaa. Elintapaohjauksen käsikirja on valmis ja juurrutettu hyvinvointialueelle. Suun sairauksien ennaltaehkäisevät toimintamallit on luotu ja käytössä.

Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen

Asiakastyytyväisyys ja palvelujen sujuvuus

Asiakkaat ovat olleet Etelä-Pohjanmaalla tarkastelujaksolla tyytyväisiä terveysaseman vastaanottopalveluihin (asteikko 1=täysin eri mieltä – 5=täysin samaa mieltä). Asiakkaat kokivat vuonna 2022, että heistä välitettiin kokonaisvaltaisesti (4,7), hoitoa koskevat päätökset tehtiin yhteistyössä (4,7), saatu palvelu koettiin hyödylliseksi (4,7) ja tarvittu palvelu/hoito saatiin, kun sitä tarvittiin (4,7). (Taulukko 17.)

Taulukko 17. Asiakastyytyväisyys terveysaseman vastaanottopalveluihin

		2018	2020	2022
Asiakastyytyväisyys terveysaseman vastaanottopalveluihin: Kohtaaminen, asiakaspalvelu	Etelä-Pohjanmaa	4,5	4,8	4,7
	Koko maa	4,6	4,7	4,5
Asiakastyytyväisyys terveysaseman vastaanottopalveluihin: Osallistuminen päätöksentekoon	Etelä-Pohjanmaa	4,5	4,6	4,7
	Koko maa	4,6	4,7	4,6
Asiakastyytyväisyys terveysaseman vastaanottopalveluihin: Palvelun hyödyllisyys	Etelä-Pohjanmaa	4,6	4,7	4,7
	Koko maa	4,6	4,7	4,6
Asiakastyytyväisyys terveysaseman vastaanottopalveluihin: Palvelun toteutuminen kohtuullisessa ajassa	Etelä-Pohjanmaa	4,5	4,7	4,7
	Koko maa	4,6	4,6	4,4

Myös suun terveydenhuollon palveluun oltiin vuosina 2016,2018 ja 2021 tyytyväisiä. Asiakkaat kokivat vuonna 2021, että heistä välitettiin kokonaisvaltaisesti (4,8), hoitoa koskevat päätökset tehtiin yhteistyössä (4,8), saatu palvelu koettiin hyödylliseksi (4,9) ja tarvittu palvelu/hoito saatiin, kun sitä tarvittiin (4,8). Asiakastyytyväisyys on hieman parantunut vuoden 2016 jälkeen ja se on ollut aavistuksen koko maan keskiarvoa parempaa. (Taulukko 18.)

Taulukko 18. Asiakastyytyväisyys suun terveydenhuollon palveluihin

		2016	2018	2021
Suun terveydenhuollon asiakastyytyväisyys: Kohtaaminen, asiakaspalvelu	Etelä-Pohjanmaa	4,7	4,8	4,8
	Koko maa	4,7	4,7	4,7
Suun terveydenhuollon asiakastyytyväisyys: Osallistuminen päätöksentekoon	Etelä-Pohjanmaa	4,7	4,8	4,8
	Koko maa	4,7	4,7	4,7
Suun terveydenhuollon asiakastyytyväisyys: Palvelun hyödyllisyys	Etelä-Pohjanmaa	4,8	4,9	4,9
	Koko maa	4,8	4,8	4,9
Suun terveydenhuollon asiakkaiden palvelun toteutuminen kohtuullisessa ajassa	Etelä-Pohjanmaa	4,6	4,7	4,8
	Koko maa	4,6	4,6	4,6

Etelä-Pohjanmaalla terveystalvija käyttäneistä muutaman prosentin useampi koki vuonna 2022 palvelun sujuvaksi kuin vuonna 2020. Sosiaalipalveluja käyttäneistä vuonna 2022 kymmenisen prosenttia harvempi koki palvelun sujuvaksi kuin jakson aiemmissa mittauksissa. (Taulukko 19.)

Taulukko 19. Palvelujen sujuvuus

		2018	2020	2022	
Koki palvelun sujuvaksi, (%) terveystalvija käyttäneistä	Etelä-Pohjanmaa	Miehet	58	55,6	58,7
		Naiset	53,4	49,9	53,8
		Yhteensä	55	52,7	56,3
Koko maa		Yhteensä	55	54,3	54
Koki palvelun sujuvaksi, (%) sosiaalipalveluita käyttäneistä	Etelä-Pohjanmaa	Miehet	56,4	56,2	43,8
		Naiset	47	49,5	42,2
		Yhteensä	51,8	53,2	43,1
Koko maa		Yhteensä	46,1	51,6	44,1

Asiakaskohtaisen vaikuttavuuden ja toimintakyvyn mittaaminen

Kyselyvastausten perusteella on selvitetty, onko hyvinvointialueen sosiaalipalveluissa otettu käyttöön asiakaskohtaisia vaikuttavuuden ja toimintakyvyn mittareita osana sote-keskus-hanketta. Osana hanketta oli otettu käyttöön Kykyviisari ja RAI-välineistöön kuuluva mittari, mutta ei AVAIN-mittaria. Kyselyvastausten mukaan Kykyviisari on käytössä tuetun työn toiminnoissa ja RAI-välineistöön kuuluvia mittareita käytetään laajasti ikääntyneiden palveluissa. AVAIN-mittaria ei ole pilotoinnin jälkeen voitu käyttää, sillä sitä ei ole ollut vielä saatu hyvinvointialueen asiakastietojärjestelmään.

Rakenteellinen sosiaalityö

Etelä-Pohjanmaalla ei syyskuussa 2020 ollut käytössä rakenteellisen sosiaalityön toimintamalleja. Sen sijaan hankkeen aikana on otettu käyttöön sosiaalinen raportointi.

Oma-arviointi

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhtenäiset, hankkeessa sovitut prosessit ja toimintamallit ovat pääosin käytössä, juurrutuksessa tai niiden mahdollisesta jatkokehittämisestä on sovittu. Jokaiselle toimintamallille on sovittu vastuutaho(t). Alueellinen perhekeskusmalli on konseptoitu ja valittujen painopistealueiden asiakaspolut ovat valmiit. Ensimmäinen maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on otettu käyttöön.

Yhtenäinen ja yhteisesti laadittu asiakaspalautelomake on otettu käyttöön hyvinvointialueella ja koordinoiva taho on sovittu. Laatu- ja vaikuttavuusmittaristo on käytössä koko hyvinvointialueen suun terveydenhuollossa. Rakenteellisen sosiaalityön kehittämisen kokonaisuutta oli viety sovitusasteeseen eteenpäin ja jatkokehittäminen oli hallitusti siirretty RRP-hankkeen vastuulle.

Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen*Päivystyskäynnit ja toistuvat lääkärikäynnit*

Etelä-Pohjanmaalla on ollut tarkastelujaksolla huomattavasti koko maan keskiarvoa vähemmän perusterveydenhuollon päivystyskäynntejä. Määrä on vaihdellut alueella suuntaan, jos toiseenkin. (Taulukko 20). Terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli 10 kertaa vuodessa käyneiden osuus kaikista vastaanotolla käyneistä on Etelä-Pohjanmaalla kuten koko maassa keskimäärin pienentynyt tarkastelujaksolla tasaisesti. (Taulukko 21.)

Taulukko 20. Päivystyskäynnit perusterveydenhuollossa (ml. yhteispäivystys) / 1 0001asukasta

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Etelä-Pohjanmaa	Miehet	110	129	115	105	102	131	102	108
	Naiset	124	150	143	111	113	144	116	118
	Yhteensä	117	140	129	108	107	138	109	113
Koko maa	Miehet	364	356	380	354	329	388	355	385
	Naiset	445	437	467	434	407	461	450	484
	Yhteensä	405	397	424	394	368	425	403	435

Taulukko 21. Terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli 10 kertaa vuodessa käyneet, % terveyskeskuslääkärin vastaanotolla käyneistä

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Etelä-Pohjanmaa	Miehet	2,2	2,2	2,1	1,7	1,9	1,7	1,3	1,1
	Naiset	3,1	3,3	2,9	2,4	2,6	2,3	1,8	1,4
	Yhteensä	2,7	2,8	2,5	2,1	2,3	2	1,6	1,3
Koko maa	Miehet	2	2	2	1,7	1,7	1,3	1,1	1
	Naiset	2,8	2,8	2,9	2,5	2,4	2	1,7	1,5
	Yhteensä	2,5	2,5	2,5	2,2	2,1	1,7	1,4	1,3

Palvelujen yhteentoimivuus

Etelä-Pohjanmaalla vuonna 2020 terveyspalveluja käyttäneistä runsas 26 prosenttia koki hoidon saantia haitanneen pompottelun palvelupisteestä toiseen. Määrä on kolmisen prosenttia pienempi kuin vuonna 2018. Vajaa 46 prosenttia koki, että tietojen kyselyn useaan kertaan haittasi hoidon saantia. Sosiaalipalveluja käyttäneistä selvästi useampi kuin aiempina mittauksertoina koki vuonna 2022 hoidon saantia haitanneen pompottelun palvelupisteestä toiseen. Myös selvästi useampi kuin aiemmissa mittauksissa koki vuonna 2022, että palvelun saantia haittasi tietojen kysely useaan kertaan. (Taulukko 22.)

Taulukko 22. Palvelujen yhteentoimivuus

			2018	2020	2022
Hoidon saantia haittasi pompottelu palvelupisteestä toiseen, (%) terveyspalveluja käyttäneistä	Etelä-Pohjanmaa	Miehet	28,2	25,6	
		Naiset	30,2	27	
		Yhteensä	29,2	26,3	
Koko maa		Yhteensä	28,4	27	
Hoidon saantia haittasi tietojen kysely useaan kertaan, (%) terveyspalveluja käyttäneistä	Etelä-Pohjanmaa	Miehet	43,7	42,3	
		Naiset	50,4	48,8	
		Yhteensä	47,3	45,7	
Koko maa		Yhteensä	48,2	43,6	
Palvelun saantia haittasi pompottelu palvelupisteestä toiseen, (%) sosiaalipalveluja käyttäneistä	Etelä-Pohjanmaa	Miehet	24,7	29,6	36,5
		Naiset	32,3	37,7	43,3
		Yhteensä	28,5	33,4	39,4
Koko maa		Yhteensä	37,2	37,1	42,3
Palvelun saantia haittasi tietojen kysely useaan kertaan, (%) sosiaalipalveluja käyttäneistä	Etelä-Pohjanmaa	Miehet	37,4	43,1	54,2
		Naiset	53,9	53	56,9
		Yhteensä	45,4	47,7	55,3
Koko maa		Yhteensä	51,2	48,2	56

Yhdessä sovitut toimintamallit Kelan kanssa

Lähtötilanteessa selvitettiin, kuinka monella alueen kunnalla oli syyskuussa 2020 sovittu Kelan kanssa yhteinen toimintamalli asiakasasioiden käsittelyä varten 1) toimeentulotuen ja muiden etuuksien, 2) Kelan palveluiden tai 3) sosiaalihuollon erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden tunnistamisen ja yhteistyön osalta. Sitä seuranneilla kyselyillä on puolestaan selvitetty, onko koko hyvinvointialueen ja Kelan yhteinen toimintamalli asiakasasioiden käsittelyä varten kehitteillä tai käytössä. Vastaukset on kuvattu taulukossa 23 ja niiden mukaan hankeaikana on saatu käyttöön koko hyvinvointialueen yhteiset toimintamallit toimeentulotukea ja Kelan palveluita koskevien asiakasasioiden käsittelyyn.

Taulukko 23. Hyvinvointialueen ja Kelan yhteiset toimintamallit asiakasasioiden käsittelyä varten

	9/2020	9/2021	9/2022	10/2023
Toimeentulotuki ja muut etuudet	75 % kunnista 40 % yhteistoiminta-alueista	kehitteillä	kehitteillä	käytössä
Kelan palvelut (esim. kuntoutus-ohjaus ja -konsultointi)	0 % kunnista 60 % yhteistoiminta-alueista	kehitteillä	kehitteillä	käytössä
Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden tunnistaminen ja yhteistyö	25 % kunnista 60 % yhteistoiminta-alueista	kehitteillä	kehitteillä	kehitteillä

Oma-arviointi

Yhteisasiakkuuksien haltuunoton toimintamalli oli Etelä-Pohjanmaalla sovittu ja otettu käyttöön lähiterveyspalveluissa sote-keskuksissa. Lisäksi oma-arvioinnissa tuotiin esiin, että monitoimijaisuus ja -alaisuus on toteutunut työryhmissä ja toimintamalleissa.